

מסכת יבמות דף מח.

• (דף מז-מח.) עבד משוחרר

<p>אין צריך לקבל עליו עול מצות דמשעה שטובל לשם עבדות, שייך במצות, דכתיב "למען ינוח עבדך ואמתך", ועוד דגמרינן לה לה מאשה</p>	<p>צריך לקבל עליו עול מצות</p>
<p>ורמינהו בד"א בגר, אבל בעבד משוחרר אין צריך לקבל **</p>	<p>ת"ר...אחד גר ואחד עבד משוחרר (קסלקא דעתך שצריך לקבל עליו עול מצות)</p>
<p>הא ר' שמעון בן אלעזר</p>	<p>לא קשיא, הא רבנן</p>
<p>ר"ש בן אלעזר אומר, אע"פ שלא קבלה עליה, כופה ומטבילה לשם שפחות, דכל טבילות עבדים על כרחן היא, וחוזר ומטבילה לשם שחרור בע"כ, ומותר בה מיד</p>	<p>רבנן - תניא "ובכתה את אביה ואת אמה וגו', בד"א שלא קבלה עליה להתגייר, אבל קבלה עליה, מטבילה ומותר בה מיד</p>
<p>אלמא לר"ש בן אלעזר עבד אין צריך לקבל בשעת טבילת שחרור, ולרבנן דלא הוי תקנתא בהכי סברי צריך לקבל</p>	
<p>** הטעם בעבד משוחרר שאין צריך לקבל בשעת שחרור, משום דמשעה שטובל לשם עבדות, כבר שייך במצות, דכתיב "למען ינוח עבדך ואמתך", ועוד דגמרינן לה לה מאשה</p>	

• (דף מח.) טעם של רשב"א, וטעם של רבנן, בעבד משוחרר אם צריך לקבל עליו עול מצות

<p>עולא - לרבנן דצריך לקבל, הא כתיב "עבד איש"?</p>	<p>רבא - מאי טעמא דרשב"א דאין צריך לקבל?</p>
<p>לעולם אין מגיירין בע"כ עבד שהוא איש, כמו שאין מגיירין בע"כ בן הגר שהוא איש, והא דכתיב קרא יתירה "איש", דרשינן עבד איש קרוי עבד, דעבד שיש לו רשות לרבו עליו קרוי עבד, ועבד שאין רשות לרבו עליו אין קרוי עבד, וכד שמואל דאמר שמואל המפקיר עבדו יצא לחירות ואין צריך גט שחרור (ומותר מיד לבת ישראל), שדוקא "עבד איש" צריך גט שחרור</p>	<p>דכתיב, "וכל עבד איש מקנת כסף, ומלתה אותו, אז יאכל..." וזה דכתיב "איש" לאו למעוטי אשה, דודאי יש הלכה אחת לעבד, בין שהוא עבד של איש או אשה, ואלא מאי, יש לדרוש עבד איש אתה מל בעל כרחו, שעבד שהוא איש, אע"פ שהוא גדול ובן דעת, ומלתה (מגייר) אותו בעל כרחו, ואי אתה מל בן איש בעל כרחו, דגר הבא להתגייר, אין לו כח למול בנו גדול בעל כרחו, וש"מ ד"מלתה אותו" היינו בעל כרחו, דאי מדעתו, היכי ממעט בן איש, הא ודאי בנו הגדול של גר יכול למול ולגייר מדעתו, ואלא מאי שמיירי בע"כ ולכן שפיר ממעט בן איש דאין כופין בן הגדול לגייר</p>

מסכת יבמות דף מח.

• מתקיף לה רב פפא....

<p>הובאנו בדף מז: ברייתא ראשונה שאחד גר ואחד עבד משוחרר, וקס"ד לענין קבלת עול מצות נאמר, שעבד משוחרר צריך לקבל עליו עול מצות, והביא הגמ' ברייתא שניה שאמר דעבד משוחרר אין צריך לקבל עליו עול מצות, ותיריך הגמ' שנחלקו הברייתות במחלוקת רשב"א ורבנן ביפת תואר, שלרשב"א אין צריך לקבל עליו עול מצות ומטבילה לשם שחרור בע"כ (וברייתא שניה רשב"א), ולרבנן צריכה לקבל עליה עול מצות (וברייתא ראשונה רבנן)</p>
<p>מתקיף לה רב פפא, אימור דשמעת להו לרבנן ביפת תואר דלא שייכא במצות, ולכן אין יכול לגיירה בע"כ, אבל בסתם עבד ששהה אצלו כמה ימים, וניהג עליו מצות הנוהגות בעבד, בזה אפילו רבנן מודו דיכול לשחררו בע"כ, ואין צריך לקבל עליו עול מצות, וא"כ ליכא למימר הא רשב"א והא רבנן, דהא לשניהם בסתם עבד אין צריך לקבל עליו עול מצות, והק"ל סתירה בהברייתות?</p>
<p>והביא רב פפא ראיה לזה, שרבנן מודו בסתם עבד שהיה שייך במצות, דמשחררו בע"כ ואין צריך לקבל עליו עול מצות, דתניא*** אחד גר ואחד לוקח עבד מן העובד כוכבים ורוצה לשחררו מיד, צריך לקבל, ודייק הגמ' הא לוקח מן הישראל, אין צריך לקבל, ותנא של ברייתא זו אינה רשב"א, דהא לרשב"א אפילו בלוקח מן העובד כוכבים דומיא דיפת תואר אין צריך לקבל, ואלא מאי רבנן, ודוקא בלוקח מן העובד כוכבים צריך לקבל, אבל בלוקח מן הישראל דכבר יש לו שייכות במצות, אין צריך לקבל</p>
<p>ואלא קשיא אחד גר ואחד עבד משוחרר, דקס"ד לענין קבלת עול מצות אתמר דצריך לקבל</p>
<p>לעולם חלוק גר מעבד משוחרר לכ"ע, ובעבד משוחרר אין צריך לקבל, והא דתני אחד גר ואחד עבד משוחרר, היינו לענין טבילה, ששניהן שוים בטבילה, שצריכים לטבול כשבאין לכלל ישראל גמור, אבל לענין קבלה לא השוו, דעבד אין צריך לקבל בשעת טבילת שחרור</p>

• *** דתניא...

דתניא	אחד גר	ואחד לוקח עבד מן העכו"ם	ודייק הגמ', הא לוקח מישראל
		צריך לקבל עליו עול מצות	אין צריך לקבל
גמ' - מני, אי רשב"א	(צריך לקבל)	האמר אין צריך לקבל, וא"כ ברייתא זו לאו רשב"א	(אין צריך לקבל)
אלא לאו רבנן	(צריך לקבל)	ודוקא לוקח מן העכו"ם דומיא דיפת תואר צריך לקבל עליו עול מצות	הא לוקח ישראל אין צריך לקבל אפילו לרבנן, ושלא כמו דקס"ד בברייתא אחד גר ואחד עבד משוחרר צריך לקבל

מסכת יבמות דף מח

• ת"ר וגלחה את ראשה...

כתיב ביפת תואר, "וגלחה את ראשה ועשתה את צפרניה"		
נאמרה עשיה בראש (כלומר נאמר שם תיקון מצוה בראש דכתיב "וגלחה") ונאמרה עשיה בצפרנים, מה להלן העברה, אף כאן העברה	תקוץ	רבי אליעזר
נאמרה עשיה בראש ונאמרה עשיה בצפרנים, מה להלן ניוול, אף כאן ניוול	תגדיל	רבי עקיבא
וראיה לדברי ר' אליעזר "ומפיבשת בן שאול ירד לקראת המלך לא עשה רגליו (לא קצץ צפרני רגליו) ולא עשה שפמו (לא גלח שער שפמו)", ש"מ דעשיה העברה היא		

• ת"ר ובכתה את אביה ואת אמה...

כתיב ביפת תואר, "ובכתה את אביה ואת אמה"	
"אביה" אביה ממש, "אמה" אמה ממש	רבי אליעזר
"אביה ואמה" זו עבודת כוכבים, וכן הוא אומר "אומרים לעץ אבי אתה וגו'"	רבי עקיבא

• המשך הברייתא:

כתיב ביפת תואר, "ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים ואחר כן תבוא אליה"	
שלשים יום	תנא קמא
תשעים יום, "ירח" שלשים, "ימים" שלשים, "ואחר כן" שלשים	ר"ש בן אלעזר
אימא מאה ועשרים יום, "ואחרי כן" כי הני ששים, דאחר שיעור אחר כזה תבוא אליה?	מתקיף לה רבינא

מסכת יבמות דף מח:

• ת"ר....

עבדים שאינם מלים		
רבי ישמעאל	מקיימין	כתיב "וינפש בן אמתך" לעבד ערל, וא"כ ראינן שמקיימין
רבי עקיבא	אין מקיימין	בלוקח עבד בין השמשות ולא הפסיק למולו הכתוב מדבר, ולעולם אין מקיימין עבד ערל

• דכ"ע מיהת "וינפש בן אמתך בעבד ערל כתיב, מאי משמע.... דתניא....

"למען ינוח שורך וחמורך וינפש בן אמתך והגר"		"לא תעשה מלאכה... וגרך... למען ינוח עבדך ואמתך כמוך"	
והגר	וינפש בן אמתך	וגרך אשר בשעריך	למען ינוח עבדך
גר תושב	עבד ערל	גר צדק	עבד מהול
אנן ידעינן דזה בעבד ערל וגר תושב		כיון דכבר כתיב עבד מהול וגר צדק,	
גר תושב זה מי שקבל עליו שלא לעבוד עבודת כוכבים, ואוכל נבילות, והזהירו הכתוב על השבת, דמחלל את השבת כעובד עבודת כוכבים (רש"י, ועיין בתוס')			

• אמר רבי יהושע בן לוי...

הלוקח עבד מן העובד כוכבים ולא רצה למול, מגלגל עמו עד י"ב חדש, לא מל, חוזר ומוכרו לעובדי כוכבים
אמרוה רבנן קמיה דרב פפא - כמאן, דלא כר"ע, דאי ר"ע, האמר אין מקיימין אפילו יום אחד
אמר להו רב פפא - אפילו תימא ר"ע, ה"מ דאמר אין מקיימין היכא דלא קיבל מעולם להתגייר ולא פסק מגיותו, אבל היכא דקיבל בשעת לקיחתו ונתפייס להתגייר, ואח"כ חזר בו, אפי' ר"ע מודה דמגלגלין, שמא יחזור ויתרצה
לישנא אחרינא בפירש"י לדברי רב פפא - אפי' תימא ר"ע, ה"מ דאמר אין מקיימין היכא דלא התנה עמו, אבל אם התנה ואמר לו הריני מגלגל עמך י"ב חדש, ואם לא תמול, אמכור אותך, אפי' ר"ע מודה דמגלגלין, דהוי כשכיר בעלמא
ואע"ג דאמר ר"ע בברייתא דשייך עבד ערל בלוקח בין השמשות, ולפי הנ"ל היה יכול לתרץ דשייך עבד ערל היכא דקיבל בשעת לקיחתו וחזר בו (או היכא דהתנה עמו לי"ב חדש), י"ל דחדא מתרי טעמי קאמר

מסכת יבמות דף מח:

• נאמרה בשם רבי אילעאי...

איזהו עבד ערל שמותר לקיימו, זה שלקחו רבו על מנת שלא למולו
אמרוה רבנן קמיה דרב פפא - כמאן, דלא כר"ע , דאי ר"ע, האמר אין מקיימין אפילו יום אחד
אמר להו רב פפא - אפילו תימא ר"ע , ה"מ דאמר אין מקיימין היכא דלא עשה תנאי, אבל היכא דעשה תנאי, אפי' ר"ע מודה דמקיימין
ואע"ג דאמר ר"ע בברייתא דשייך עבד ערל בלוקח בין השמשות, ולפי הנ"ל היה יכול לתרץ דשייך עבד ערל היכא דלקחו רבו ע"מ שלא למולו, אין זה קשיא, דהא גם היה יכול ר"ע לתרץ כמו ריב"ל הנ"ל בקבל למול וחזר בו (או דהתנה האדון מתחילה ל"ב חדש), אלא י"ל דחדא מתרי ותלת טעמי קאמר

• יתיב רבי חנינא בר פפי... וקאמרי...

עיר אחת היתה בארץ ישראל, ולא רצו עבדיה למול, וגלגלו עמהם עד שנים עשר חדש, וחזרו ומכרום לעובדי כוכבים
כמאן? כת"ק בברייתא זו,
דתניא הלוקח עבד מן העובד כוכבים ולא רצה למול מגלגל עמו עד שנים עשר חדש, לא מל, חוזר ומוכרו לעובדי כוכבים,
רשב"א אומר, אין משהין אותו בארץ ישראל מפני הפסד טהרות, שמטמא את התרומות, דעובדי כוכבים גזרו עליו שהיא טמא כזב לכל דבריו, ובעיר הסמוכה לספר, דהיינו כרך המבדיל בין ארץ ישראל לארץ העמים, אין משהין אותו כל עיקר, שמא ישמע דבר וילך ויאמר לחברו עובד כוכבים

• ביתר ביאור...

דתניא	הלוקח עבד מן העכו"ם בא"י ולא רצה למול	ובעיר הסמוכה לספר
ת"ק	מגלגל עמו עד שנים עשר חדש, לא מל, חוזרו לעובדי כוכבים	(אין משהין את העבד)
ר' שמעון בן אלעזר	אין משהין אותו בארץ ישראל מפני הפסד טהרות	אין משהין את העבד

מסכת יבמות דף מח:

• תניא

מפני מה גרים בזמן הזה מעוניין ויסורין באין עליהן	
מפני שלא קיימו שבע מצות בני נח	רבי חנניא בנו של רבן גמליאל
גר שנתגייר כגר שנולד דמי, אלא לפי שאין בקיאים בדקדוקי מצות כישראל	רבי יוסי
לפי שאין עושין מאהבה אלא מיראה	אבא חנן
מפני ששהו עצמם להכנס תחת כנפי השכינה, וכמו שמצינו בבוועז שאמר לרות, "ישלם ה' פעלך.... אשר באת (שמיהרת ולא איחרת)..."	אחרים

*If you would like the shakla vetarya summaries emailed directly to you (before it is posted on the website),
or to give feedback, please email blumenfeldyaakov@gmail.com.*